

denne Myndighed, have vi forrige Aar hørt bestemt anerkjendt af den daværende Kultusminister, den nuværende Rigsdagsmand for Fredesbergsberg (Hall). Vi have jo en ligefrem grundlovmæssig Ret i denne Henseende, og den skulle vi hverken lade os frarøve eller fratiste. Der staaer i Grundlovens bekjendte § 80, at „Folkets Kirkens Forsatning skal ordnes ved Lov“; men der staaer ikke tillige — hvad man dengang vilde, at der skulde have staaet, men som blev forebygget ved et Endringsforslag, der blev vedtaget og som var stillet af de nuværende Rigsdagsmand for Svendborg Amts 6te Valgkreds (S. N. Hansen) og for Holbø Amt 2den Valgkreds (Tscherning) — „efterat Betænkning er afgiven af et af Kongen anordnet Kirkemøde“; vi see, at den samme Tanke kom frem paa den grundlovgivende Rigsforsamling, som nu kommer frem, hvergang vi have med en kirkelig Lov at gjøre. Denne Tanke blev dengang afviiist og kom ikke ind i vor Grundlov, og den skulle vi heller ikke nu lade os paa nogen Maade paatvinge; der staaer i Grundloven, at vor Kirkeforsatning skal ordnes ved Lov, og dertil skulle vi holde os. Lad Ministeren søge Raad hos Commissioner, Landemoder eller hos hvem han vil — det kommer os ikke ved — men vi have en grundlovmæssig Ret til at være Kirkens Organ. Man indvender fremdeles mod dette Forslag, at det kun er et Stykke af en Kirkeforsatning, og at vi derfor skulle vente med det, indtil vi kunne faae en heel Kirkeforsatning istand — saaledes omtrent udtalte det mindste Mindretal sig forrige Aar. Det er en gammel Maade at bekæmpe et Forslag paa, at sige, at det kun er et Stykke, og at man skal vente, indtil man kan faae det Hele. Jeg vil spørge de Herrer, der flere Gange ere fremkomne med forskjellige Forslag til en Kirkeforsatning, om de nogensinde ere komne frem med en heel Forsatning; saavel i de private Forslag, der ere fremkomne, som i det, der var paataent af den afgaaede Minister, har det fortrinsviis været et repræsentativt Raad for Kirken, man har villet skabe, det vilde blive et Middel til at naae, hvad man ikke kunde naae i 1849. Jeg maa dernæst minde om, at naar man saaledes forlanger en heel Forsatning, er det ganske vist et meget for stort Forlangende. I 1849

forlangte man paa lignende Maade, at det hele Almuefolevæsen skulde ordnes paa eengang, og vi faae en Minister nogle Aar efter fremkomme med et Forslag i den Retning. Men netop selve dette Forslag, der tilsigtede en heel ny Omordning af Almue- og Borgersfolevæsenet, blev Stødet til, at man begyndte med smaa Reforme, og saaledes maae vi ogsaa gaae frem paa det kirkelige Omraade. Det gaaer i saa Henseende i Statslivet som ved andre Leiligheder; man fortæller f. Ex. om Blinde, der paa eengang ere komne til deres Syn, at alle Ting ere forekomne dem lige nær, at de ikke have kunnet skjælnem imellem Afstandene og først efterhaanden have lært det; og paa lignende Maade kan man let forklare sig, at dengang man skulde gaae over fra Statskirken til Noget, der skulde være heelt forskjelligt, til Folketirken, kunde Mange heller ikke strax see Afstanden mellem den daværende Tid og den fuldstændige Forsatning for denne Kirke. Først efterhaanden have vi seet, at man ikke paa eengang kunde saaledes bryde med, hvad der i Aartusinder havde rodfæstet sig; man kunde kun komme dertil lidt efter lidt med langsomme Skridt. Man maa først see, hvorledes hvert Skridt passer ind i Folkets Stemning og Bevidsthed, førend man kan gaae videre. Ogsaa Historien frembyder lignende Exempler. Jeg skal nævne et; De alle kjende. Det var Apostlenes Tro, at de skulde opleve Verdens Undergang; men de toge jo fejl heri. Det har ogsaa ligget i deres svage Syn, de have ikke kunnet beregne Afstandene i deres Syn paa Fremtiden. Vi maae altsaa ordne Kirkeforsatningen stykkeviis, og ved at gjøre det ene lille Fremskridt efter det andet, faae vi efterhaanden vor hele Kirkeforsatning bragt istand; men jeg har nu rigtig nok den Overbeviisning, at det er saa langt fra, at Kirkeraadet vil blive Begyndelsen til en saadan Udvikling, hvad den da allerede ikke er bleven, at jeg snarere troer, at det vil blive det egentlige Toppunkt for Udviklingen.

Føremed vil jeg altsaa anbefale dette lille Forslag til Thinget og nærmest tilraade, at det gaaer over til anden Behandling, før at det da kan blive taget under Overveielse, om der ikke i det Enkelte kan skee hensigtsmæssige Foran-